

gas szintű vitát hallok. Valószínűleg ti is ezt kérdezitek: „De mit tehetek én?” Szeretem azt az egyszerű, de mély megállapítást, mely szerint „a béke velem kezdődik”. Közülünk mindenkinek része van egy békés világközösség építésében. Amint egyházatok püspöke kifejezte: „A béke egy vár, amelyben oltalmat és védelmet találhatnak mindazok, akik embertársaikkal a béke és szeretet testvéri közösségében kívánnak élni. Még akkor is, ha mi magunk nem lehetünk építői vagy őrzői a béke várának, de hozzájárulhatunk és hozzá is kell járulnunk tégláinkkal, hogy fölépítsük a béke várának impozáns, tekintélyes épületét“.

Martin Buber, a nagy zsidó filozófus mondta: „Minden élet találkozás”. Milyen szép gondolat! Nap mint nap különböző emberekkel találkozunk a helyzetek nagy változatosságában — otthonainkban, munkahelyeinken, templomokban, színházakban, utcákon, üzletekben, tömegszállítási járművekben. Néha olyan emberekkel találkozunk, akiket jól ismerünk, máskor idegenekkel. Némelykor honfitársainkkal, máskor idegen országból valókkal. Néha ugyanazon nyelvet beszéljük, máskor a szavakat nem ismerjük fel egymás ajkán. Mégis minden találkozás ismerősökkel vagy ismeretlenekkel, tulajdonképpen lehetőség arra, hogy egy lépést tegyünk a szeretettel teljes és békés világ felé. Minden kis lépés életfontosságú.

Kedves Barátaim, számomra nagy tisztelet együtt lenni veletek, tudni, hogy egymás kezét fogva, ugyanazon az úton megyünk, és egyben érezni, hogy találkozásunk által mindannyian erősödünk abban az elhatározásunkban, hogy Istenországát megteremtjük a földön.

Testvéreim, az a béke legyen velünk, amely az Isten békéje; az a béke, amelyért világunknak dolgoznia kell, amelyért, szívünkben, otthonainkban, vallásunk által munkálkodnunk kell. A béke a szeretettel kapcsolódik egybe, azzal a szeretettel, amely az ismeretlen távolból indul és beteljesülést talál az emberiség testvéri közösségében széles e világon. Ámen.

Dr. SZABÓ ÁRPÁD

HISZEM AZ ÖRÖK ÉLETET

Jn. 6,67—68; 11,25

Legyen áldott az Isten, aki ismét felvirrasztotta reánk ez ünnepet. „Ez a nap az, amelyet ő rendelt, örvendezzünk és vigadozzunk ezen”, mert az élet ünnepe: húsvét van!

Milyen jó, hogy együtt vagyunk, és sokan vagyunk együtt, késői tanítványai Jézusnak. Mondhatnám azok a tanítványok, akik életük folyamán sokszor eltávolodtak a Mestertől, mint ahogy az evangélium is ilyenekről beszél. Ma azonban itt vagyunk, és valamennyien Simon Péterek vagyunk, akik válaszolunk Jézus kérdésére, amely minket keres,

nekünk szól itt és most: „Vajon ti is el akartok-e menni?“ Lehet-e megnyugtatóbb, reménykeltőbb és boldogítóbb válaszunk, mint az a vallomás, amely egykor Péter ajkáról tört fel: „Kihez mehetnénk? Örök életnek beszéde van tenálad“.

Olyan század utolsó negyedében élünk, amelyet büszkén szoktunk a tudás korának nevezni. S vajon a tudomány és technika korában nem korszerűtlen-e az örök élet hitéről beszélni és mellette tenni tanúbizonyságot? Nem, mert ez a hit a mienk, semmi sem tartozik jobban hozzánk, semmi sem gyökerezik mélyebben a szívünkben, életünkben mint éppen ez a hit. Ezért időszerű beszélni róla, és hitet tenni mellette!

Hitvallásunk utolsó akkordjai, amellyel megvalljuk unitárius keresztény hitünket így szólnak: „Hiszem az örök életet.“ És erre mondjuk: Amen, úgy legyen! Mert ha nem úgy van, hát akkor mi lesz? „Eloszlik mint a buborék s marad mi volt a puszta lég?“ Ez az oktalanság, a céltalanság krédója. A kételkedés azonban elmúlt, mert vége nagypénteknek. Ha körül is vett a bizonytalanság és reménytelenség felhője, íme most felhasadt hűsvét ragyogó hajnala. A szív valóságos örök életet hisz és remél, nem csupán a feltámadás frázisait keresi. Valóságban akar Jézushoz menni, hiszen nála van az örök élet beszéde. Ahogyan ő mondta: „Én vagyok a feltámadás és az élet“. Igen, hisszük az élet igéit, mert ha nem hinnők, meghalnánk. Meghálnánk kétszer és örökre.

Ha magunk köré nézünk, meglátjuk, hogy a feltámadás vágyával és az örök élet hitével van tele ég és föld. Ez az Isten lelke, amely kiárad és átvonul a teremtesen. Ezt jelképezi a természet, amely új életre serken; jelképezi az ember, aki megújítja ifjúságát az erkölcsi fejlődés kiindulásaiban; jelképezi a közösség, amely a tespedésből új virágzásra nyit; az emberiség, amely Golgotákat állít az örök eszméknek, de csak azért, hogy dicsőséges feltámadásukat is megérhesse.

Amikor feltámadásról beszélünk, talán helyesebb lenne, ha azt mondanánk, amit napjainkban elég gyakran használunk: újjászületés. Mert a feltámadás, mint az örök élet feltétele és előiskolája egy új, minőségi életre való újjászületést jelent. Hogy ez így van, mi sem bizonyítja jobban, minthogy a feltámadásnak két feltétele van, amely ha nincs meg, nem hasad reánk hűsvét hajnala.

Csak az támad fel, ami él. Csodálatos ellentmondás és mégis így igaz: csak az támad fel, ami él. Feltámad a növény, amely elhervad leveleiben, de él gyökerében. Feltámad az ember, aki elhervad érzékeségében, de él a nemesről, a jóról való meggyőződésében. És feltámad a közösség, amely él erkölcsi életének mélyre eresztett gyökereiben, él nagylelkű és romlatlan leányaiban és fiaiban. Tehát lélek, szellem, hit erkölcsi erő kell a feltámadáshoz. Szellem és élet, mert a halálból csak halál lesz, de az élet magva az élet.

Lesz-e nekünk feltámadásunk, tudunk-e megújulni, újjászületni, hűsvéti emberekké lenni? Erre a kérdésre már most felelhetünk. Lesz, ha izzik bennünk az örök élet szikrája, amelynek melegétől kiserken a reménység virágos fája.

A feltámadáshoz, másodszer, Golgota kell, nem akármilyen halál. Aki belső romlásból hal meg, aki tehetetlenségre, gyáva szolgaságra szánta magát, az feltámadást ne várjon. Az evangélium kimondta: aki életét becézi, és puha élvezetekben kimeríti, az el is veszti azt. Aki pe-

dig életét a munka és fegyelem, hit és erkölcs egyensúlyában erősíti, megtartja és biztosítja azt. Ennek az útnak a neve: áldozat. Az áldozat a feltámadás, az újjászületés második feltétele. Általa emelkedik az ember szellemi fölényre, nélküle lesüllyed, nemcsak a névtelenség dicstelenségébe, hanem a nemesebb és tisztább lét öntudatlanságába is.

Húsvét azért az élet ünnepe, mert a kereszténység az élet vallása. Mondhatnám azt is, hogy a kereszténység az örök élet iskolája, ahová azért megyünk, hogy Tanítómesterünktől hallgassuk „az örök élet beszédét“. Ki az, akinek szívét a legdrágább elvesztése felett csakugyan az örök élet hite vigasztalta volna meg? Pedig milyen sokan vannak ma is, akik vizsgálatásra várnak. Ki az, aki úgy igazgatja külső és belső életét, munkáját, házatáját, gyermekei nevelését, mint aki az örök életben hisz és arra felé tart? Pedig ma is hányan, időelőtt, fiatalon riadtan és készületlenül hanyatlanak az elhanyagolt örökkévalóságba. Létszükségletünk ez a hit. Olyan megtartó erő, amelyet az emberi ész lehetségesnek tart, a szív megkövetel és amelyet Isten szeretete éppen Jézus élete által bizonyossá tesz.

Ha az örök élet hite, de maga az örök élet is, az emberi megismerés tárgya lehetne, akkor megszűnne reánk nézve hatalomnak lenni. Isten ezért az érzékelhető világból kivette és áttette az érzékfeletti világba, mégpedig azért, hogy ne csak tudomásul vegyük, higgyünk benne, hanem hogy életünket tegyük rá. Ahogyan Madách Imre vall erről Az ember tragédiájában:

„Ne kérdd / tovább a titkot, / mit jótékonyan / Takart el istenkéz vágyó szemedtől. / Ha látnád, a földön mulékonyan / Pihen csak lelked s túl örök idő vár: / Erény nem volna itt szenvedni többé. / Ha látnád, a por lelkedet felissza: / Mi sarkantyúzna, nagy eszmék miatt / Hogy a múló perc élvéről lemondj? / Míg most, jövőd ködön csillogva át, / Ha percnyi léted súlyától legörnyedsz, / Emel majd a végtelen érzete. / S ha ennek elragadna büszkesége, fog korlátozni az arasznyi lét. / És biztosítva áll nagyság, erény.“

Eletünk tulajdonképpen nem egyéb, mint szüntelen növekedés, lassú fejlődés: az ismeret világából a hit világába. A gyermek kezdetben csak a hegyet, a völgyet, a falut, a várost, a járókelőket látja. Csak későre tárul fel előtte annak rejtelmes nagysága, igazi értelme: ez az én szülőföldem, az én hazám, gyermekjátékaim szélfúttá nyomával, őseim virágos, vagy besüppedt sírjával.

Így vagyunk a mi világunkkal is. A látható világ felett van egy láthatatlan élő, lelki világ, térhez és időhöz nem kötött. Arról van szó, hogy belenövünk-e ebbe a világba, s tárul-e fel napról-napra új titok lelki szemeink előtt, vagy pedig egy életen át ott ülünk ennek a világnak a kapujában és koldusként fillérekért adjuk oda és veszítjük el egész életünket.

Az örök életet az emberi szív megköveteli. Nincs olyan vallásos hit, amely az örök életet valamilyen formában ne vallaná. Sőt, még azok is, akik nem osztják ezt a hitet, pótlékokat keresnek az emberi lélek e legalapvetőbb egzisztenciális érzésének kifejezésére és megélésére. Beszéltek az erő megmaradásáról, az anyag állandóságáról. De vajon vigasztaló lehet-e bárki számára, hogy szerettei, akik meghaltak valójában nem mások, mint új alakot öltött atomjai az örök életű anyag-

nak. Beszéltek arról, hogy a kultúrában van a halhatatlanság: az ember fennmarad alkotásaiban. De mit ér mindez? A szív nem elégszik meg álptélekokkal, a szív személyes örök életet hisz és remél. Olyan életet kíván, amelyik idelenn a tapasztalatok teljességét jelenti és egyben tökéletessége mindannak, amiért itt élünk, küzdöttünk, hittünk, reméltünk és amit megvalósítottunk.

Es itt ennél a gondolatnál kapcsolódik be a viszontlátás lehetősége is. Aki azonban nem Istent akarja megtalálni és meglátni, az nem találja meg szeretteit sem. De aki megtalálja Istent, az megérzi benne az ő elveszett, elsiratott kedveseit is, akik mind ott vannak Isten végtelen szeretetében.

Mert Isten szeretete az, amely bizonyossá teszi számunkra az örök életet. Ha nem volna más biztosítékunk, mint ez, már ezért is érdemes volna élni és hinni, mert Isten szeretetében soha nem csalatkozhatunk. Minden más elhagyhat, minden más odalehet, megsemmisülhet körülöttünk munkánk és tehetségeink minden emléke, de Isten szeretete akkor is örök és élő. Ez teszi bizonyossá számunkra az örök élet valóságát.

Mindent Jézuson és evangéliumán keresztül. Azért kell most húsvét ünnepén a kételkedés és bizonytalanság helyét elfoglalnia a feltétlen hitnek és bizakodó reménységnek, hogy úgy tudjunk vallani és válaszolni életünk nagy kérdéseire, mint Simon Péter tette: „Uram, kihez mehetnék? Örök életnek beszéde van tenálad.“ Egyedül csak te vagy számunkra az életre vezető út, „a feltámadás és az élet“.

Valljuk hát meg ezt a húsvéti hitet, az életnek a halál és elmúlás feletti örök győzelmét, valljuk azzal a tudattal és felismeréssel, mint akik hordozói vagyunk az életnek, Isten drága ajándékának. Hiszen ő biztosított helyet végtelen életében azzal, hogy minket is életre teremtett. Részesei vagyunk ennek az életnek és nem lehet közömbös senki számára, hogy miként töltjük be helyünket, nemcsak az ősök, a nemzedékek egymásutáni láncolatában, de mindenekelőtt Isten örök tervében, az ő világot szepítő, jövődőt építő akaratában.

Es tegyük fel erre a hitre egész életünket. Most és mindörökké. Amen.

JAKAB DÉNES

ÉLŐK ÉS HOLTAK

Lk 24, 1—6

E bibliai részben az első húsvét szemléletes leírása olvasható. Számunkra mindez csupán egyháztörténeti jelentőségű mozzanat. Elismerjük, hogy abban a korban erre a hitre feltétlenül szükség volt. A testi-ség szempontja akkor és sokak számára ma is elsődleges. A Jézus sírja felé igyekvő asszonyok Jézus testének bebalzsamozását tartották első